

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Az ember kötelességei és jogai. *Marion Henri* után *Péterfi Dénes*.

Szerkesztő társamtól közelebről egy munka jelent meg a fenti czim alatt. Annál a közeli viszonytól fogva, melyben egymással állunk, bármennyire óhajtanám is, nem bocsátkozhatom ismertetésbe. De a könyv értékére nézve közöljük itt a „K o l o z s v á r“ 282-ik számában megjelent következő szakavatott tollal irt ismertetést:

Az ember kötelességei és jogai.

Marion Henri után *Péterfi Dénes*.

Az abstract philosophiai moral a tudomány-, a keresztény erkölcsen a vallás szolgálatában áll. Mindkettő századok óta munkál gazdag irodalmával az emberiség javításán. De az erkölcsi elveknek az élet minden viszonyaiban való alkalmazása még nem vált az embereknek vérévé. Sokakat a vallásos félelem, többeket a társadalmi szokások szabályoznak gondolkozásukban és tetteikben. S vajjon a gonoszságra való hajlam tömeges és veszélyes nyilvánulásait nem a büntető törvénykönyv fékezi-e inkább, mint a transcendentális philosophia melegség nélküli átsugárzásai? Pedig az emberiség javának arra kell törekedni, hogy az erkölcsi törvények erősebbeké váljanak az irott törvényeknél, elérjék a természeti törvények erejét, a melyek nem ösztönöznek, se nem korlátoznak, hanem uralkodnak. A családban az ösztön helyét eszméknek, a társadalomban a hiúságét nemes ambícióknak kell elfoglalniok. A kötelesség fogalmának fölül kell emelkednie a parancs fogalmán. A szeretetnek meg kell tisztulnia az önérdék salakjától. Kölesönös tisztelet és megbecsülés illik az erkölcsi lényhez, melyet az irigység, rágalom és káröröm kivetkőztet azon eszményi típusból, melyet a nemes tulajdonságokból alkotott emberről formáltunk magunknak. A családi és társadalmi kötelmek tiszta felfogása, önkéntes és becsületes betöltése teszi az együttélést kellemessé és a földi létet boldogság honává.

Az erkölcsi és polgári szabadság legbecsesebb kincse az emberiségnek. A legdicsőbb áldozatokat azért hozták legjobbjaink. Ezért kárpótlásul semmit se vehetünk és semmit se adhatunk, a mi azzal egyenértékű lenne. Az ezért való küzdelem az embernek legszentebb joga és kötelessége. Az egyéni jog és kötelesség azonban a népjog fogalmát van bivatva kitölteni s ez uton az emberiség javának szolgálatára lenni.

Munkában és pihenésben, háboruban és békében, életben és halálban egyformán erkölcsi elveknek hódolni: ime a gyakorlati morálnak tökéletes eredményei!

Ilyenszerű benyomásokkal tesszük le kezünkől azon kis füzetet, a melynek czimét e sorok fölé irtuk. Kedves kötelességet teljesítünk, midőn a figyel-

met egy ily vonzó, kellemes és tanulságos olvasmányra hívjuk fel, mely a gyökörlati erkölccsannal hazai alkotmányunk sarkalatos elveit oly szerencsésen hozza szervi kapcsolatba, hogy annak olvasása a hazafias szellem intensivitását, a polgári kötelmek megneemesítését hathatósan előmozdítja. Az előrebocsátott általános elvek ethikai alapot nyújtanak az ember legkülönbözőbb viszonyainak, jogainak és köteleseégeinek kifejtéséhez a családban, társadalomban, állami életben, önmaga, a természet és isten iránt. Ugyanazon alapon világítja meg az állam szervezetét, a törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom körét s a polgárságnak ezekhez való viszonyát.

Nemes erkölcsi irány, meleg hazafias szellem ébresztésére alkalmasabb könyvet alig mutat fel irodalmunk, melynek a tartalma, viszonyainkhoz való alkalmazása és választékos irányánál fogva egyaránt gyarapodására szolgál s érdemes arra, hogy mentől szélesebb körben olvastassék s egyetlen ifjusági és népkönyvtárunkból se hiányozzék.

— a. — cz.

Evangeliumi lelkészi tár. Ünnepi és közönséges egyházi beszédek. Szerkeszti és kiadja Czelder Márton kecskeméti lelkész. Az eddigi füzetek helyett most az egész évi anyag egy jókora nagyságú kötetben jelent meg (408 lap,) mi még tán czélszerűbb az eddigi alaknál. — Tartalmaz összesen 66 egyházi beszédet az évek csaknem minden alkalmára. — Szerkesztő nem közli az írók neveit — „hogy a szigorú bírálatnak a nevekkel útját állja,“ — kik azonban — az előszó szerint — „elsőrendű elismert egyházi írók.“ — A tartalom is e mellett bizonyít, a mennyiben a beszédek legnagyobb része sikerült, sőt ép jeles dolgozatok sem hiányzanak. Ajánljuk lelkészeinknek mint olyan valódi „lelkészi tárt“, melyből minden pap merithet eszméket. Ára 3 frt.

Előfizetési felhívást bocsátott ki Orbán Balázs ismert történelemírónk Torda város monographiájára. Szerző neve már kezeskedik a munka sikeréről, a tárgy fontossága pedig szintén világos, mert kevés város van hazánkban, mely oly szép multtal dicsekedhetnék, mint épen Torda városa. — A római korban e város volt Dacia fő katonai állomása; nemzeti és vegyes házból való királyok alatt is vezérszerepet vitt, mint országgyűlési hely; a Keresztesmező volt az erdélyi hadak gyülekezési pontja minden időben, és mint valásunk történetének is egyik legfontosabb színhelye, egyháztörténelmi tekintetben is igen nevezetes szerepet vitt. Szerző 5 évig munkált ernyedetlenül a mű létrehozásán s ha e mellé vesszük az 50 diszes, nagy és több szövegképet, melyeket legjelesebb művészeink állítanak elő s melyek a mű diszítésére fognak szolgálni, valóban méltán várhatjuk, hogy e mű egyike lesz a legjelebb ilyen mű munkáknak. A 35—40 nyomtatott ivre terjedő kötet előfizetési ára fűzött példányra 3 frt, diszkötésű példányra 4 frt.

Unitárius Kis-könyvtár. Szerkeszti Derzsi Károly budapesti lelkész (II. ker. fő-utca 8. sz.) Az „Unitárius Kis-könyvtár“-ból eddig összesen 36 fűzet jelent meg, melyeket különösen ajánlatossá tesz általános keresztény jellegök s a bennök foglalt bibliai ismeretek gazdagsága. Éppen most kaptuk a 34—36 fűzetet, melynek tartalma: „Rövid beszédek gyermekeknek.“ A 8 kis beszéd közül mindegyik gazdag tartalmú és a gyermekek értelméhez alkalmazott egyszerű, világos iránylyal van írva. — Bár fordítva vannak angolból, de idegen-szerűség nem érzik rajtuk. Lelkészeinknek és tanítóinknak iskolákban vagy templomban való használatra, szülőknek felolvasásra és nagyobb gyermekeknek olvasásra egyaránt ajánljuk e kis fűzetet, melynek ára 10 kr. Az eddig

megjelent 36 füzet ára 1 frt. 60 kr.; három példányban rendelve 4 frt. 10 kr.; öt példányban 6 frt. 50 kr.; 10 példányban 12 frt. 50 kr. Megrendelések szerkesztőhöz intézendők.

Unitárius Közlöny, mely Nagy Lajos és Boros György szerkesztésében s a Dávid F. egyesület kiadásában jelenik meg Kolozsvárt, II-ik évfolyamára hirdet előfizetést. E közlöny a vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kíván hatni népszerű modorban írott cikkekkel. E célra egyéb alkalmas cikkek mellett már az első évi folyamában is több jeles ember életrajzát és arczképét közölte s az újabb évfolyamban is többekét fogja közölni. Ohajtandó, hogy népünk közt minél nagyobb elterjedést nyerjen. Az új év alkalmából ajánljuk figyelembe. Ára egész évre 1 frt. 20 kr., mi Bágyi Kálmán egyll. pénztárhozhoz küldendő Kolozsvárra (Pénzügyi palota.)

Isten országa. Gyermekek és ifjak istentiszteletére s vallástanítására. Vaughan Jakab angol hitszónok után átdolgozta Benke István ev. ref. gymn. r. tanár Seps-Szentgyörgyön. A tervben levő két-kötetes munkának ez első kötete már elhagyta a sajtót, a 2-ik kötet dec. 20-ika körül szintén piacra kerül. A munka ajánlva van Ballagi Mórnak az ev. ref. theol. akad. kiérd. tanárának. Tartalmaz 15 beszédet, melyek mindenike különösen az eszmék változatossága és szép találó példák bősége által tűnik ki. Az átdolgozásnál szerző igyekezett „átalakítani mindazt, mi saját viszonyainkra nem tartozik,“ azonban némi idegenszerűség még most is található művében. Mindazonáltal a beszédek jelen átdolgozásában is a célznak megfelelők és használhatók. Ajánljuk b. figyelmébe. Ára 1 frt., a megjelenendő II. köteté pedig 1 frt. 20 kr.

Trefás szavalmányok gyűjteménye jelent meg Orbok Mór pozsonyi tanártól, mint az általa szerkesztett „Hasznos Mulatságok“ 5. füzete. Tartalmazza: Petőfi, Arany, Tompa, Garai és Tóth Kálmán költőinknek legjelesebb vig költeményeit és mindenik írónak rövid életrajzát. Cél és kivitel jeles, ajánljuk olvasóinknak. Ára 50 kr.

„**Kolozsvár részletes leírása**, Kolozsmegye és az erdélyi részek rövid földrajza“ jelent meg Stein János egyet. könyvkereskedésében Csiki Béla ev. ref. coll. tanító szerkesztésében. Szerző abból az elvből indul ki, hogy „a földrajz helyes tanítása a tanterem leírásával kezdhető“ s innen kiindulva fokról-fokra kell tovább haladni, mit mi is igen czélszerűnek tartunk. Ajánljuk tanítóink figyelmébe. Ára 20 kr. Ugyancsak Stein János kiadásában megjelent a „Közhasznú erdélyi képes naptár“ 30-ik évfolyama az 1889-ik közönséges évre. A naptári részen kívül tartalmazza a legteljesebb betűrendes névnapmutatót, több oktató és mulattató, verses és prózai olvasmányt, az erdélyi városok betűrendes és hónapok szerinti jegyzékét stb. stb. E „régí és valódi erdélyi naptár“t 30 éves multja, olcsósága és tartalma egyaránt a legczélszerűbb naptárak közé sorozzák. Ára 30 kr.

G.

GYÁSZDAL.

(Ima és beszéd között.)

Szövegét írta: Rédiger Géza.

Iszlai Márton.

Mérsékeltén.

1. Resz - ket - ve szállt i - mánk fe - léd, Fáj - dal - ma - ink szár -
2. Tárd fel e - ged jö - vő ha - zánk, Hol üdv és bé - ke

1. nyát sze - gék. Kit sze - ret - tünk: ko - por - só zár - ja, O - mol fe -
2. vár re - ánk. Hol té - ged is, a kit si - ra - tunk, Bi - zony - nyal

1. let - te kö - nyünk ár - ja. A - tyánk, a - tyánk! Te - kints re - ánk!
2. majd föl - ta - nál - ha - tunk.